

nt

naš tednik

LETO XXXII. — Številka 22 29. maja 1980 Cena 4.— šil. (5 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

DANES v TEDNIKU

Vrhovno sodišče o
pravici po
dvojezičnosti

stran 2

Burger in njegovi
glasovi

stran 3

Kdo je zakrivil
tragično smrt?

stran 5

Trak pred vrati kulturnega doma je prerezal najstarejši član društva Andrej Mitsche, v znak povezanosti sta se mu pridružila zastopnik mladine Milan Wutte in občinski odbornik Franc Picej. Pred slovesnostjo je novi dom blagoslovil domači župnik Franc Krištof.

UVODNIK

Grilc: kar sami
ustvarimo, nihče
ne vzame!

Otvoritev kulturnega doma v Sentprimožu je ponovno dokaz trdoživosti našega ljudstva, je simbol nedvomljive življenjske volje. Narodnega in kulturnega življenja v tem kraju ni mogel zatreti nihče in tudi po dobi nacizma je spet zaživelo kulturno življenje, domače društvo s pevskim zborom pa je danes eno najbolj aktivnih na našem ozemlju. In to kljub temu, da so avstrijske oblasti 30 let po vojni izpolnile za škocijansko občino Hitlerjev ukaz, napraviti deželo nemško. Kje ste danes, kovači tristrankarskega sporazuma in sedmojuljske zakonodaje? Danes dokazuje škocijanska občina, da bivajo tukaj Slovenci, samozavestni, da jih ne morejo zatreti intoleranca in lažnji zakoni, „Ortstafelsturm“ in nemškutarstvo. Današnja otvoritev je dokaz neizpolnjevanja člena 7 avstrijske državne pogodbe ravno ob 25. obletnici njenega podpisa. Tu v osrčju Podjune danes dokazujemo, da nas ne more zbrisati noben zakon in da bomo živeli še naprej ponosni na narod in njegovo kulturo. Gospod deželni glavar Wagner, če bi bili danes tukaj, bi videli, kar že dolgo veste, da je Vaša trditev o izpolnjenem členu 7 avstrijske državne pogodbe gola laž, ki jo kmalu nihče ne bo več verjel. Zato zahtevamo mi, ki smo zbrani pri tej otvoritvi, z vso odločnostjo končno izpolnitev vseh pravic iz državne pogodbe za škocijansko občino in za celotno dvojezično ozemlje, pravic, ki smo si jih sami priborili v borbi za svobodo našega in avstrijskega naroda.

Ta kulturni dan, dragi rojaki, je simbol idealizma in požrtvovalnosti našega človeka, je najboljši dokaz zaupanja v lastne sile, v samopomoč. Iz čistega idealizma, iz ljubezni do naroda so se vključili v gradnjo društveni, prostovoljci, študentje, funkcionarji, mladina. Zrtvovali so mnogo časa, ne da bi vprašali po plačilu. Najlepše plačilo zanje je realizacija kulturnega doma, kakor stoji danes pred nami, mogočen in potreben za kulturno delo.

Graditelji tega kulturnega doma nam morajo biti vzgled in potrdilo, da je najuspešnejše lastno trdo delo. Kar si ustvarimo sami, nam nihče ne more vzeti, to je naše. Zato strnimo vse sile in nadaljujmo začeto delo v zavesti, da smo tudi sami v stanu mnogo ustvariti. Kar smo v preteklih letih napravili na kulturnem in gospodarskem področju, na področju otroškega varstva, ni malo in to delo dviga v nas samozavest in zaupanje v boljšo bodočnost.

Ta dom pa naj bo tudi simbol enotnosti vseh koroških Slovencev in Slovencev onkraj meje, simbol enotnosti vseh tistih, ki so ga gradili in ki so ga pomagali graditi, da bo lahko služil svojemu namenu. Glavni organizator

Kulturni dom za Danico: praznik Slovencev - znak življenjske volje

„Dom, ki smo ga danes otvorili, pomeni za nas ogromno nalogo — pomeni za nas poziv k nadaljnjemu delu. V njem hočemo gojiti naprej našo pesem in našo besedo, v njem pa hočemo iskati tudi pot do nemškogovorečega soseda. Dom naj postane kraj, kamor bomo vsi skupaj radi zahajali, kjer se bomo počutili doma,“ tako je povedal na otvoritvi novega kulturnega doma v Sentprimožu predsednik SPD „Danica“ Stanko Wakounig. Dve leti po začetku gradnje so v ponedeljek slovesno odprli novi dom „Danice“, ki so ga zgradili, kot smo poročali v zadnji številki, predvsem domačini sami ob pomoči mladinske delovne brigade iz Slovenije.

Slovesne otvoritve so se v nedeljo udeležili številni častni gostje, med njimi so bili dr. Pavel Apovnik v zastopstvu deželnega glavarja, celovski župan Leopold Guggenberger, bivši deželni glavar Hans Sima, generalni konzul SFRJ Milan Šamec, škocijanski župan Albert Holzer z občinskimi mandatarji, zastopnika SZDL Slovenije Danilko Türk in Jože Hartman, ravnatelj dr. Reginald Vospernik, predsednik ZSO dr. Zwitter, glavni kandidat KEL Karel Smolle ter delegacije iz Slovenije, Gornje Avstrije in Nemčije in drugi zastopniki političnih in kulturnih organizacij. Na prireditvi sami, na kateri so društveniki „Danice“ predstavili svoje delo v pesmi in besedi, sta spregovorila predsednik Narodnega sveta dr. Matevž Grilc

in „motor“ gradnje Janez Wutte-Luc je povedal takole: „Dom mora služiti namenom, za katere je bil zgrajen. Dom mora biti narodni dom — za vse Slovence. Predpogoj za to pa je, da sami tvorimo enotnost.“ Pravilno je povedal izkušeni in neustrašeni narodnjak-domačin in tem besedam nimam ničesar dodati.

razpoloženju treba zavedati, da ravno v Skocijanu oblasti odrekajo Slovincem vse pravice. Prav tako je Wieser obsodil tristrankarski sporazum, ki ovira vsakršno demokratizacijo družbe.

Med številnimi gratulanti so spregovorili tudi predsednik SPZ Valentin Polanšek, podpredsednik

(njegova izvajanja prinašamo namesto uvodnika) in tajnik ZSO Feliks Wieser. **Tajnik ZSO je poudaril, da se je v tem slavnostnem**

KKZ dr. Janko Zerzer in predsednik gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič. V svojih pozdravnih besedah je obljubil finančno

Šolstvo: malomarnost ali škandal?

Razpis v redu

Razpis pomanjkljiv

Šolski okraj Celovec-dežela

Bistrica v Rožu
Bilčovs
Škofiče

Žihpolje
Šmarjeta v Rožu

Šolski okraj Beljak-dežela

Vodiča vas
Ledince
Šentjakob v Rožu

Bekštanj
Brnca
Goriče pri Podravljah
Domčale
Rožek

Šolski okraj Velikovec

Železna Kapla
Humec
Ruda
Škocijan
Žitara vas

Kazaze

podporo tudi škocijanski župan dr. Holzer.

V kulturnem programu otvoritve so sodelovali mešani zbor SPD „Danica“ in mešani oktet „Danice“. Trio „Korotan“ se je predstavil v novi in stari zasedbi, pogumno so nastopili tudi malčki mlajšega mladinskega zbora. Gradnjo doma so v skeču predstavili igralci dramske skupine, iz kronike društva sta citirala Micka Hobel in Franci Sadnikar. Pestri spored je zaključil s Prešernovo Zdravico mešani zbor pod vodstvom Hanzija Kežarja. Že dobro uro pred slovesnostjo je goste pozdravila godba na pihala, pred otvoritvijo pa je novi dom blagoslovil domači župnik Krištof.

Preden se je tisočglava množica stisnila v dvorano (veliko poslušalcev je sledilo programu zunaj preko zvočnika) je prerezal trak pred vrati dolgoletni pevovodja „Danice“ in njen najstarejši član Andrej Mitsche, ki sta ga spremljala v znak povezanosti zastopnik mladine Milan Wutte in slovenski občinski odbornik Franc Picej. Po otvoritveni slovesnosti so se domačini in gostje poveselili velikega praznika domačinov še na plesu.

V veselem in prazničnem razpoloženju pa so se veselili prav gotovo društveniki, ki so popoldan pokazali, na kako zavirljivi višini je njihovo kulturnoprosvetno delo. Sami so garant za to, da bo dom postal živo žarišče kulturne ustvarjalnosti. V požrtvovalnem delu so si skupaj postavili dom, v katerega so vpregli vse sile ob skupni pomoči predvsem blagajnik Franci Polcer, ki je delal pri domu bolj kot če bi zidal lastno hišo, režiser Marko Marko in pevovodja Hanzij Kežar. Vso svojo energijo je v delo vložil Janez Wutte-Luc, finančna in akcijska pomoč pa je prišla iz vse Koroške in Slovenije.

Sedmojuljska zakonodaja se je že večkrat sama razkrinkala, na šolskem področju samem je prinesla med drugim spremembo zakona o prevedbi plač (Gehaltsüberleitungsgesetz), po katerem so morali imeti učitelji, ki so hoteli postati vodje šol na dvojezičnem ozemlju, tudi izpit iz slovenščine. Novi zakon z dne 7. julija 1976 pa predvideva izpit slovenščine samo za tiste učitelje na dvojezičnih šolah, ki poučujejo slovenščino („... sofern sie in dieser Unterrichtssprache tatsächlichen Unterricht zu erteilen haben“). Vemo, da se o teh izpitih tu in tam slišijo različne stvari (NT je že poročal), toda kljub vsem morebitnim pomanjkljivostim je polaganje izpita le tudi znak nekega spoštovanja materinega jezika več-

(Dalje na 5. strani)

MLADINA PROTI ATOMSKIM ELEKTRARNAM

V delovno skupnost so se združili Katoliška mladina, mladina v ÖVP, mladina v Naturfreunde in socialistična mladina, ki skupno odklanjajo jedrske elektrarne. Do delovne skupnosti je prišlo po napovedi neke iniciative „pro Zwentendorf“, ki hoče pripraviti v jeseni novo glasovanje o atomskem reaktorju v Zwentendorfu. Mlada generacija v SPÖ je opozorila svojo stranko, da bo zgubila spet vse mlade in kritične volilce, če bo pripustila novo glasovanje. Pri zadnjem glasovanju se je večina v Avstriji nedvoumno izrekla proti jedrskim elektrarnam.

ZDA RAZOČARANE

Na svoji prvi tiskovni konferenci se je novi ameriški zunanji minister Muskie kazal razočaranega nad tem, da evropski zavezniki ne sledijo ameriškim sankcijam proti Iranu in se ne priključujejo enotno bojkotu olimpijskih iger v Moskvi. Muskie je „obžaloval“, da se britanska vlada ne priključi gospodarskemu bojkotu Irana in da se je francoski državni predsednik sestal s sovjetskimi državnimi in partijskimi šefom Brežnjevom, preden je konzultiral ZDA. Kot je znano, je avstrijski olimpijski komite sklenil z veliko večino glasov, da Avstrija Moskve ne bo bojkotirala.

DEMONSTRACIJE ZA ENOTNI BERLIN

Okoli 2000 navdušenih prebivalcev Vzhodnega Berlina je pretekli teden navdušeno pozdravljalo župana Zapadnega Berlina Stobbeja, ki je prišel v glavno mesto NDR k intronizaciji novega katoliškega škofa Meisnerja. Novi škof Meisner je bil introniziran v vzhodnoberlinski St. Hedwigskatedrali, na posvečenje pa sta prišla tudi s privoljenjem vzhodnonemških oblasti župan Zapadnega Berlina Stobbe ter predsednik poslancev Lorenz. Nepričakovano se je iz posvečenja razvila demonstracija za enotnost Berlina.

OBLETNICA V AJDOVŠČINI

Ustanovitev prve slovenske vlade, ki je bila proglašena 5. maja 1945, so slovesno praznovali v Ajdovščini na skupni slavnostni seji IS skupščine SR Slovenije in zbori skupščine Ajdovščina. Na seji so bili navzoči med drugim še živenci prvi člani vlade Marijan Breclj, Franc Leskovšek-Luka, France Popit, Miha Marinko, Josip Vidmar. Slavnostni govornik je bil predsednik vlade dr. Anton Vratuša. S seje so zbrani poslali predsedstvu SFRJ pismo, v katerem pravijo, da bodo nadaljevali Titovo pot neodvisne, socialistične in nevtršene Jugoslavije.

ČESTITKE KIRCHSCHLÄGERJU

K ponovni izvolitvi za zveznega predsednika so dr. Kirchschrägerju čestitali mnogi evropski državniki in predstavniki mednarodnih organizacij. Poseben telegram je predsedniku poslala tudi Enotna lista Sele, v katerem mandatarji izrekajo svoje zadovoljstvo, da je dr. Kirchschräger dosegel prav v Selah avstrijski rekord, zanj je glasovalo 92% občanov. Tudi komite „Slovinci za Kirchschrägerja“ v svojih čestitkah izraža zadovoljstvo, da je dosegel dr. Kirchschräger v dvojezičnih občinah visoko število glasov. Čestitke je poslal tudi NSKS.

Vrhovno sodišče: dvojezičnost temeljna pravica - vrtci ilegalni?

Do zanimivega spoznanja je prišlo vrhovno sodišče: slovenski otrok ima temeljno pravico do šolske izobrazbe v materinščini in nihče nima pravice, da otroku odvzame pravico, ki mu pripada po členu 7 državne pogodbe. Vrhovno sodišče je prišlo do te odločitve v primeru slovenskega otroka, ki bi po predlogu mladinskega urada prišel v otroško vas SOS v Možberk (Moosburg). „V tem primeru bi bila nevarnost prevelika, da se otrok odvadi materinega jezika“, je ugotovilo vrhovno sodišče.

Pravzaprav se začenja zgodba kot mnogo sličnih: mali K. se je rodil kot nezakonski sin. Mladinski urad kot pristojni zakonski varuh predlaga okrajnemu sodišču, da se odvzame materi otroka, ker ta baje ni zmožna, da ga vzgaja. Okrajno sodišče predlog odobri in tudi priziv pri deželni sodišču nima uspeha. Mati, ki se še naprej bori za svojega otroka, vloži priziv še pri zadnji instanci, pri vrhovnem sodišču in pouadrja, da otrok, ki je zrasel dvojezično, v otroški vasi v Možberku nima možnosti, da se uči svojega materinega jezika. Vrhovni sodniki so sedaj dali materi prav: v odločitvi so ugotovili, da pristojna otroška vas ne nudi izobrazbe v slovenščini in zato obstaja resna nevarnost, da se otrok ne razvija naprej, oziroma svojo materinščino še pozabi. Zato, pravi vrhovno sodišče, je vse-

eno, ali pride otrok v otroško vas ali k drugi družini, v vsakem slučaju imajo prednost določila v prid slovenski manjšini, ki jih jamči dr-

žavna pogodba. Ta odločitev vrhovnega sodišča, ki govori o temeljni pravici po dvojezični šolski oblasti, pa lahko tudi pomeni, da je dosedanja ureditev otroških vrtcev protizakonita, saj razen v treh privatnih nikjer ni zakonsko zjamčena pravica po dvojezičnosti. Nastaja resno vprašanje, ali tudi niso potemtakem vsi južnokoroški občinski otroški vrtci ilegalni?

Gradiščanski Hrvati: ne besede - dejanja!

Na proslavi ob 25-letnici podpisa državne pogodbe, ki so jo gradiščanski Hrvati priredili v Vulkaprodustrorfu, so sklenili delegati Hrvatskega kulturnega društva resolucijo, v kateri ugotavljajo, da 25 let po podpisu državne pogodbe bistvene obveze iz člena 7 še vedno niso izpolnjene. Čeprav so gradiščanski Hrvati takoj po podpisu državne pogodbe svoje želje in predstave, kako si predstavljajo izpolnitev člena 7, precizirali in jih

aktualizirali v neštetih spomenicah, še danes čakajo na izpolnitev dogovorov in obljub. Dobesedno je v resoluciji rečeno, da so gradiščanski Hrvati slišali že dovolj lepih besed in obljub, da pa čakajo na dejanja, lepih besed je bilo že dovolj. Slavnostni govornik na prireditvi je bil predsednik Hrvatskega kulturnega društva dr. Ivo Müller.

FUENS zasedala na Gradiščanskem

Na seji glavnega odbora Federalistične unije evropskih manjšin (FUENS), ki je pod predsedstvom južnotirolskega senatorja Mitterdorferja zasedala pretekli teden v Cindrofu (Siegendorf) na Gradiščanskem, so sklenili, da bo naslednji kongres FUENS v Düsseldorfu v ZR Nemčiji. Zastopniki manjšin so dalje obravnavali poročilo FUENS-a zveznemu kanclerju Kreiskemu o položaju Slovencev in Hrvatov v Avstriji ter sklenili resolucijo, ki govori o nezadovoljivem stanju beneških Slovencev in Furlanov v Italiji. Seje glavnega odbora sta se udeležila tudi Karel Smolle in ravnatelj dr. Reginald Vospernik.

EL Škofiče se zavzema za občane

Zadnja občinska seja v Škofičah je vzbudila pri občanah precej zanimanja, saj jih je okoli dvajset sledilo razpravi mandatarjev. Že teden pred občinsko sejo je kontrolni odbor — v njem je zastopnik EL Herman Jäger podpredsednik — pregledal finančno poslovanje in blagajno občine ter (Nadaljevanje na 4. strani)

PRIJAVITE VAŠE OTROKE ZA DVOJEZIČNI POUK

TEDNIKOV KOMENTAR

Troedino proti manjšini

BORUT SOMMERREGGER

TEDNIKOV KOMENTAR

organizacij domenili z deželnim glavarjem za gotove pogoje, pod katerimi smo koroški Slovenci pripravljene sodelovati na prireditvah okoli 10. oktobra. Mimgrede rečeno, se je Wagner takrat pogajal s tistimi osebami, o katerih spet enkrat trdi, da nimajo pravice, da zastopajo manjšino. Polagoma se bo moral res odločiti, ali akceptira NSKS in ZSO za predstavnike manjšine ali ne.

● Toda nazaj k pogojem: na omenjenem razgovoru se je govorilo o takojšnjem začetku za pogajanja okoli operacijskega koledarja. Če so pristojni de-

želni organi pozabili tega goja, mi ga nismo.

● Če sedaj voditelji strank tribijo po deželi, da niso več pripravljene stopiti z manjšino v razgovore, si bodo morali pripisati konsekvence sami. Naj ne mislijo, da bodo našli pri nas razumevanje, da se zdaj bojijo lastnih nacistov že tako, da niso pripravljene niti več do razgovorov. Vsaj tako je zvenela argumentacija po sestanku treh strank.

Samo še štiri mesece je do 10. oktobra, ki postaja prav ob obletnicah fatalen termin za nacionalistične izgrede. In spet

naj bo manjšina za vso zavženo politiko kriva. Bajes nosi krivdo tudi manjšina za izid predsedniških volitev. Ker je dobil na zgornjem Koroškem relativno malo glasov. Kot da bi naš politični vpliv ali celo naseljitveni prostor segal tja do Mallnitza. Nekateri pametnjakoviči celo trdijo, da odklonitev operacijskega koledarja koristi manjšini. Kje so pobrali tako učenost, mi ni znano. Vendar je to samo logično nadaljevanje tega, da se reče, da centralne organizacije itak ne zastopajo manjšine. Pride samo še to, da bodo rekli, ne zavzemajte se za svoje pravice, saj vam itak samo škodujejo. Potem pa marširajte 10. oktobra na repu kolone. Za koga? Mor-da za turiste, ki ljubijo eksote. Eksoti, tako nas uči zgodovina, pa postajajo zanimivi šele, če jih skoraj ni več.

Facit: dokler bo na Koroškem veljal tristrankarski sporazum, za trezno politiko oči vidno ni prostora. In tudi v večinskih strankah nimajo kaj iskati.

Koroški politiki so se spet spet stali, da zacementirajo troednost proti manjšini. Očividno se slovenske manjšine tako bojijo, da morajo kar vse tri stranke po njej udrihati. Pred dobrim tednom so se sestali šefi koroških strank, ker sta se predvsem ÖVP in FPÖ zvali, da želijo nekateri socialisti izstopiti iz tristrankarskega sporazuma.

Skupno so ugotovili, da je operacijski koledar „protiustaven“, skupaj napadali centralne organizacije, za nameček pa se je spustil še manjšinski „strokovnjak“ pri socialističnem glasilu na slovensko manjšino. Duhovni horizont tega gospoda pač res ne seže dalje kot do karavanške meje in zato nima dosti smisla, da se z njim ubadamo. Dovolj je, da se je od njega distanciralo v vsej jasnosti že dunajsko centralno glasilo socialistov „Arbeiterzeitung“. Pa se kljub temu ni spametoval.

Vendar je treba vsem, ki se tako lahkomišno poigravajo s prihodnostjo priklicati v spomin, da so se zastopniki centralnih

Na univerzitetnih tleh se vedno zopet oglašajo pristaši Aktion neue Rechte, katere program je močno podoben Hitlerjevemu „Mein Kampf“. Pretepi, nastopi nacistov v čeladah, ustrahovanja antifašističnih študentov so pogosto na dnevnem redu. Ista tolpa nudi tudi šefu Heimatdiensta „Saalschutz“, kadar predava pred študenti o „slovenski nevarnosti“.

Dunajski magazin „profil“ je objavil teden pred predsedniškimi volitvami naslovno storijo o pojavu „zelenih“ v Avstriji. Napisal jo je medtem sit postal antifašist, ki pa je pri intenzivnem posvečanju svoje pozornosti pojavu in gibanju zelenih prezrl, da se „rjavi“ v Avstriji gibljejo in pojavljajo v vse večjem merilu. — Gibanje „zelenih“ bo imelo svojo težo morda v naslednjih letih, „rjavi“ so si jo na mah spet pridobili. Nič proti zelenim in pisanju o njih. Narobe. Pravočasno je treba nakazati možne perspektive za bodočnost. Toda vse naj ostane v primernem sorazmerju. Pri vsej pozornosti za „zelene“ in skrbnem publicističnem spremljanju njihovih aktivnosti — „rjavi“ so na žalost tega bolj potrebni.

Koroški Slovenci smo kot narodna manjšina skupina avstrijskih državljanov, ki ima po izkušnjah preteklosti posebno dobro razvit čut za grozečo nacistično in fašistično nevarnost. To je neke vrste čut, da preživimo. Svarili smo vedno zopet in tudi po volitvah smo med tistimi, ki naj bolj jasno svarimo, da ponovnega oživljanja nacizma ne smemo podcenjevati. Vedno zopet smo izjavljali, da nacističnem ni mrtev, da ga vedno znova doživljamo na lastni koži — odkritega, pa tudi prikritega, skritega v plašč demokratičnih strank in v izjave njenih vidnih predstavnikov. Koroški Slovenci smo čutili, da nacisti v Avstriji danes niso nepomembna manjšina, ampak da imajo v svojih rokah močne instrumente. Po nedeljskih volitvah smo ponovno bili potrjeni, toda še vedno je premalo ljudi, ki te 140.000 signalov sploh jemlje resno.

Premalo resno je vzel rjavo nevarnost tudi avstrijski notranji minister Lanc kot šef volilne oblasti v notranjem ministrstvu. Isti Erwin Lanc, katerega ime in podpis krasita spremno besedo knjige „Desni ekstremizem v Avstriji“ in katerega so predvsem koroški politiki vseh strank hudo napadali. Z utemeljitvijo, da noče dati Burgerju in njegovim krogom možnosti za osporavanje volitev, je njegova kandidatura bila dopuščenjena. Ta argumentacija vsekakor

ni do konca preiščljena: saj bi tudi kdo mogel osporavati volitve ravno z a r a d i Burgerjeve kandidature ...

Z zakonskimi predpisi je v Avstriji posebna reč: vsi se zadovoljijo s tem, da se ugodni formalnim prepisom, pri tem pa se sploh ne ukvarjajo z ustavnimi načeli. Pojav, ki ga koroški Slovenci doživljamo 25 let s členom 7 državne pogodbe, s katerim se zvezna vlada ne ukvarja, namesto tega pa se zadovolji z navadnimi zakonskimi predpisi. — Enako pri Burgerju: volilna oblast se je zadovoljila s tem, da je zbral deloma kupljenih 2000 podpisov ter deponiral potrebno vsoto denarja. Ustavna služba je celo ugotovila, da kupljeni podporni podpisi niso protizakoniti in s tem neveljavni, prepovedano je le podkupovanje pri volitvah samih.

Če bi ustavna služba ter volilna oblast posvetili vsaj polovico tega časa, ki sta ga potrebovali za subtilno razlikovanje podkupovanja podpornih izjav od podkupovanja pri volitvah, za študij avstrijske ustave, državne pogodbe ter kazenskega zakonika, ki vsi prepevujejo nacistično dejavnost, potem do Burgerjeve kandidature sploh priti ne bi moglo.

Izgovor juristov, češ da Burger zaradi neonacizma še ni bil pravomočno obsojen, le vleče: Burgerjevi pamfleti nudijo oblastem dovolj možnosti za postopanje. V njih kar mrgoli izjav, da je državna pogodba „diktat zmagovalcev“ in „košček papirja“, je govora o „sramotni meji“ (Schandgrenze). Docela iste fraze je uporabljal svojčas mladi mož iz Braunau-a; „diktat zmagovalcev“, „košček papirja“ je bila takratna versajska mirovna pogodba, „sramotna meja“ pa je takrat bila namesto današnje južnotirolske tista med Avstrijo in Nemčijo. Tudi proti tej meji ima Burger svoj recept: imenuje se nemškoavstrijska.

Volilna oblast, katere konjček je formalizem, bi se lahko zadovoljila tudi s tem, da bi formalno ugotovila, da je Burgerjeva kandidatura nična (nichtig), ker se ne poteguje za avstrijskega predsednika, temveč za nemškoavstrijskega predsednika. Ta formalizem ne bi bil

140.000 glasov za Burgerja ni bila samo pomota

nič manj za lase privlečen kakor tisti, na katerega se je oblast potem res sklicevala.

Toda politiki, kakršen je notranji minister Lanc, imajo en instrument več kakor uradniki in sodniki: lahko tudi odstopijo ali vsaj grozijo z odstopom. Lanceva grožnja bi bila signal; prepričan sem, da bi ga ostali razumeli.

Na drugi strani pa taki formalizmi niso omejeni le na Avstrijo samo: trenutno se glede moskovske olimpijade kakorkoli odvisne države sklicujejo na formalno pogodbo z občino Moskvo, pri tem pa pozabljajo na določilo, da olimpijske igre ne smejo biti v državi, ki vodi vojno ...

Tako pa je volilna oblast malomarno spravila demokracijo v nevarnost — („fahrlässige Demokratiegefährdung“) dejanje, ki ni zapisano v nobenem kazenskem zakoniku. Dopustila je možnost, da zbere nacist Burger nase močno število glasov; kar mu je tudi uspelo, in po gledanju volilne oblasti ne bi bilo

Sedaj velja Avstrija spet za državo, prežeto od nacistov. Tudi tukaj lahkomišelnost: vsi, ki so tolerirali, da sme kandidirati nacist Burger, so lahkomišelnost pozabili na zdaleč nadpoprečni delež Avstrije v SS, NSDAP, pri nacističnih zločinih.

Pa še nekaj: ta rezultat bo Burgerju in njegovim dal brezdvomno novega podviga. Kar velja za volilca ÖVP, ki je sedaj volili prvič kandidata SPÖ, velja tudi obratno za volilca Burgerja: če so prvič prestopili ta prag, se tudi drugič ne bodo več bali — to, kar Nemci imenujejo Schwellenangst. Bati pa se morajo sedaj avstrijski demokrati ...

Burgerjev uspeh bo prihodnjič stimulans za tiste nacistice, ki so pri dosedanjih volitvah raje hoteli imeti nacionalnega vrabca v roki kakor reichsadlerja na strehi ...

Vzroki omalovaževalcev za grozljivi Burgerjev rezultat:

● Burger da je profitiral od

ima po volitvah še najmanjši rjavi madež, se da ugotoviti, da ima avstrijska prestolnica

● največji delež starih ljudi (nalezljivih za pomote);

● je bilo tam največ antifašističnih dejavnosti (in torej „reklame“ za Burgerja);

● je tam največji delež bralcev bulvarskih listov, katerih poročila pogosto izvenijo v zahtevi po ponovni uvedbi smrtnne kazni.

Če bi šlo po logiki teh omalovaževalcev, bi moralo biti ravno na Dunaju največ nacističnih glasov.

Argument, da so antifašisti in časopisi delali nepotrebno reklamo za Burgerja, je smešen, akoravno ga največkrat uporablja kancler sam. Če pomeni ukvarjanje s političnim nasprotnikom že propagando zanj, potem SPÖ ne bi smela več vzeti v svoja usta besede ÖVP, ker bi sicer lahkomišelnost riskirala črno zmago pri naslednjih volitvah.

Spoznanje, da sta slab gospodarski položaj in rastoča brezposelnost rodovitna tla za poživitev nacističnega, je deloma postalo vidno tudi pri predsedniških volitvah: nadpoprečno je odrezal nacistični kandidat v obrobni in obmejni področjih Avstrije, kjer je brezposelnost nadpoprečna ali vsaj grozi nadaljnja brezposelnost. Neki časnikar je zapisal: Avstrija z rjavimi robovi ...

V ostalem pa obstajajo slej ko prej krogi in področja, ki so nadpoprečno pripravljeni slediti nemškonalniam parolam. Na Koroškem je npr. pri občinah okoli Vrbskega jezera opaziti pri vseh volitvah enoten trend, ki dopušča ugotovitev, da tamkajšnje zadržane volilce ni zgolj krajevno-političen slučaj. Tokrat je v vseh občinah — Kriva Vrba, Poreče (56%), Vrba, Otok dosegel Kirchschläger precej manj kot 70 odstotkov. Zgodovina 20. stoletja ve povedati o teh krajih, da so doživeli s „sommerfrischlerji“ iz rajha gospodarski podvig — kljub tako imenovani „1000-Mark-Sperre“. Neki seriozni gospodarski magazin pa je šele pred dvema letoma registriral nostalgijo po teh časih ...

Znan je tudi izrek nekega visokega celovškega policijskega oficirja, da se ni mogel načuditi, od kod vse so prišle šte-

(Dalje na 8. strani)

Nacist Norbert Burger (desno) je z nemško temeljitostjo zasledoval proces proti štirim Selanom poleti 1977 na Dunaju. Na levi nemškonalniam aktivist Robert Drechsler, ki je svojčas z „Unser Kärnten“ prekašal celo heimatdienstovske parole ter mu delal konkurenco. Drechsler se je pred nekaj časa bahal, da dobiva denar od nekaterih koroških industrialcev. Skrbno bomo morali zasledovati, odkod dobivajo Burger in njegovi denar in katerim interesom služijo.

nič protizakonitega, če bi Burger nabral še več glasov.

Eden od intimusov raznih socialističnih vladnih politikov, psiholog Friedrich Hacker, celo ocenjuje, da je kar 20 odstotkov volilcev sprejemljivih za fašistične argumente. Tudi ta aspekt potrjuje malomarnost volilne oblasti.

Površnost tudi pri drugih politikih in predvsem pri časopisnih komentatorjih: vsi so omalovaževali Burgerjevo kandidato kot ugotavljanje manjšine — namreč kako malo da bo nacistov. Nekateri komentatorji so izrazili v svojih člankih bojazn, da bi uspelo dobiti Burgerju več kot štirištevilično število glasov, kar da bi potem škodovalo mednarodnemu ugledu Avstrije. Desetkrat so se zmotili, desetkrat premalo zbalili: Burger je dobil šestštevilično število glasov. Omalovaževanje se kljub temu nadaljuje.

bonusa, da je bil prvi na listi — ker je bila uvrstitvev po abecedi;

● antifašisti in občila da so delali reklamo za Burgerja;

● številni ljudje da so nalezljivi za zahteve po odpravi splava ter ponovni uvedbi smrtnne kazni;

● vsi ti argumenti ne držijo;

● Ravno na primeru Dunaja, ki

Po kanclerju so sedaj krivi protinacistični demonstranti ...

Breška vas: tragična smrt

Tam pod sivo Peco sameva sredi polja lična naselbina Breška vas. Hišice z lepo urejenimi gospodar-skimi poslopji se stiskajo skupaj. Sredi vasi stoji ponosen Šimonov dom. Tu je preživel svojo mladost rajni Lojze, katerega smo kot žrtev nesrečne usode položili 27. aprila na šmihelskem pokopališču k pokojnemu počitku. Bil je to priden fant, veren in ubogljiv. Starši so stavili vanj upravičeno svoje nade. Saj je danes malo mladih ljudi, ki bi imeli še smisel za kmetovanje. Lojze je obiskoval glavno šolo v Pliberku. Kakor se rado zgodi, je prišel Lojze v šoli v spor z nekim součencem.

Psovke, ki so ob tej priliki žalile njegov narodni čut, ni prenesel. Preveč ga je verjetno bolelo vse, kar je bilo s tem v zvezi in česar

se je kot posledice spora še nadejal. V mladi duši so se pojavili problemi, katerim mladi fant ni bil kos. Ko se je Lojze 23. aprila vrnil iz šole, je po navadi opravil svoje delo v hlevu, potem pa je rekel mami, da gre v gozd, kjer sta sekala drva oče in brat.

Ko Lojzeta ni bilo ne zvečer, ne drugi dan domov, so ga iskali. Šele v petek je našla mati fanta na skednju — mrtvega. Lojze ni bil kos problemom, ki so navalili na njegovo mlado življenje. Pač ni slutil, da bo prizadela njegova rana smrt silno bol dobrim staršem, bratu in sestram. Kar čez noč se je znašla družina pred nerešljivo uganko in bolečo preizkušnjo. Ker dostikrat besede na novo odpirajo človeške rane, smo hoteli k tej hudi preizkušnji Šimonove družine

molčati, dasi z njo globoko čustvujemo.

Vemo, kako ravno nepričakovani in izogibni udarci bolijo, posebno še, ker je Lojze s svojim mirnim značajem mnogo obetal. Fant, poln zdravja in mladostnih moči, se je poslovil od življenja, to je Kalvarija za dobre starše, ki jim je bil sin v ponos in izdatno oporo. Tudi dejstvo, da je rajnega Lojzeta pospremila v nedeljo, 27. aprila, nepregledna množica k zadnjemu počitku, ne spremeni nič na tej bridki tragediji. Lojzeta ni in družina, vsa skušana od bolečine, se sprašuje: Zakaj? Zakaj?

Tudi Naš tednik sočustvuje z vso prizadetostjo z družino, ki je na tako tragičen način izgubila sina in brata.

Polanšek predstavil Činčka in Čopko otrokom

V organizaciji Kršćanske kulturne zveze je pisatelj Valentin Polanšek predstavil pretekli teden svojo otroško knjigo Činček in Čopka, ki jo je izdal Slovenski informacijski center in Klub mladje, otrokom na dvojezičnem ozemlju. Valentin Polanšek je bral v otroških vrtcih v Šmihelu, Šentprimožu, Celov-

cu in Šentpetru. Knjigo prodajo tudi v obeh slovenskih knjigarnah za 50.— šil.

Naši sliki kažete Polanška pri predstavitvi knjige v dvojezičnih vrtcih v Celovcu in Šentpetru. Ob tej priliki je KKZ navdušenim otrokom podarila tudi nekaj izvodov knjige.

Malomarnost ali škandal?

(Nadaljevanje s 1. strani)
jega ali manjšega dela učencev na šolah dvojezičnega ozemlja.

Zdaj pa tole: Pred kratkim nam je prišel v roke razpis stalnih mest za učitelje koroških osnovnih šol, ki je verden, da si ga podrobno ogledamo. Razpisujejo namreč tako imenovana „trajna šolska mesta“ (schulfeste Stellen) deloma kar v redu, deloma pa so se pripetili pri tem razpisu nedostatki, ki jih ostro odklanjamo. V celi vrsti osnovnih šol na dvojezičnem ozemlju razpisujejo samo enojezična mesta, čeprav na teh šolah še nimajo nobenega dvojezičnega učitelja trajno nastavljenega (vodje ali direktorji šol izvzeti).

Zaradi boljšega pregleda hočemo dobro in pomanjkljivo ureditev nakazati v pregledu: (glej tabelo na 1. strani).

Pri tem razporedju se vidi, da gotov del šol na dvojezičnem ozemlju ne bo dobil več trajnih dvojezičnih učiteljev, če obvelja omenjeni razpis.

Kaže, da šolskim oblastem ni nič do zgraditve tistega boljšega vzdusja na Koroškem, o katerem je menil zunanji minister Willibald Pahr v pogovoru z NT, da ga bo treba ustvariti.

Ostro protestiramo proti temu zapostavljanju našega materinega jezika; NSKS bo preveril to „malomarnost ali škandal“ in podvel primerne korake.

Kostanjčani igrajo

Z „Igro od zgublenega sina“ so se po daljšem premoru spet predstavili preteklo nedeljo Kostanjčani. V režiji Petra Stickerja so naštudiral parabulo domačega bukovnika Andreja Šusterja-Drabosnjaka. Kljub temu, da so nekateri igralci prvinci, so v nabito polni dvorani v Vrbi navdušili igralce, saj so igr igrali doživeto in pristno. Posebno Kristijan Zeichen v vlogi sina, ki očeta (Hanzi Kokot) ne uboga in gre v širni svet, da zapravi ves svoj denar, je presenetil. Zelo sigurno se na odru gibljejo Herman Mačnik v vlogi služabnika, birtinja Rozalija Pichler, birt Janez Lesjak, hči Monika Zeichen. Dobro igrata tudi protagonist dobroga in zla Eva Dragašnik (anđelc) in Hanzi Dragašnik (hudič), mirnega „dobrega“ sina je zaigral Hanzi Dragašnik.

Skupina politehničnega leta šole v Velikem Borištofu na Gradiščanskem je včeraj obiskala sedež Narodnega sveta, Kršćanske kuiturne zveze, Slovenskega informacijskega centra in

Mladinskem centru na Rebrci. Na Koroškem so si ogledali razne ustanove koroških Slovencev. Berlaković o izletu: „Prej smo potovali predvsem v Nižo Avstrijo. Zdaj pa smo se odlo-

Skupina gradiščanskih Hrvatov na Koroškem

uredništvo NT. Skupino vodi učitelj Mirko Berlaković, koroškimi Slovincem dobro znan kot soustanovitelj ansambla Kolo Slavuj. Tokrat je pripeljal na Koroško šolarje, ki stanujejo v

čili, da obiščemo koroške Slovence, saj nas veže skupna usoda manjšine. Upam, da bom Koroško kmalu obiskal tudi s tamburaško skupino, ki jo imamo v Velikem Borištofu.“

MI ZA VAS

PIŠE MIHA ZABLATNIK

Kar si priboriš, to imaš!

Pred kratkim je vabila Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu na razstavo „Pričevanja dvojezičnosti“. Na tej razstavi sem videl precej dvojezičnih formularjev, ki se jih kot Slovenci lahko poslužujemo na raznih uradih. Koroški Slovenci še veliko premalo izkoriščamo možnosti in pravice, ki smo si jih v borbi za slovenski uradni jezik priborili.

Seveda so s tem povezane mnoge težave in seveda uradniki ne dajejo dvojezičnih formularjev takoj iz rok. Treba jih je zahtevati! To dejstvo in neobvladanje slovenskega jezika s strani večine uradnikov pomeni tudi vnaprej diskriminacijo slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Koroški Slovenci se ne bi nahajali še naprej v borbi, če bi pravice že imeli.

Na uredništvu Našega tednika v Celovcu, Viktringer Ring 26 (Mohorjeva) smo Vam vedno na razpolago tako pri posvetovanju, kot pri izstavljanju formularjev.

Ne bojte se, če pismene slovensčine ne obvladate popolnoma. Saj tudi večina nemškogovorečih sodržavljancev ne obvlada nemškega pismenega je-

zika popolnoma. Tudi ti sodržavljani se poslužujejo uradnikov in drugih svetovalcev, ko izpolnjujejo razne formularje.

Pridite torej v takih primerih k nam ali pa nas pokličite po telefonu 0 (42 22 - 72 5 65 - 22). Po želji Vas obiščemo tudi na domu. Lahko Vam zagotovimo, da so bile do sedaj rešene vse slovenske vloge prav tako kakor nemške.

Če pa ste s slovenskim uradnim jezikom doživeli slabe izkušnje, sporočite mi, da stvari razčistim. Povsod so mi zagotovili vodje oddelkov in uradov, da so uradniki zadovoljeni, da pošteno in enakopravno obravnavajo slovenske vloge in želje pripadnikov slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Ne smemo dopustiti, da bodo oblasti s statistikami mogle dokazovati, da Slovenci itak nimamo interesa, da se bi posluževali dvojezičnih formularjev in slovenskega uradnega jezika. Kakor velja pregovor, da toliko veljaš, kolikor znaš, velja tudi, da imaš toliko, kolikor si priboriš. S skupnimi močmi pa to niti tako težko ni. Torej, naslednjič se bomo poslužili našega materinega jezika pri uradih!

PISMA BRALCEV

Napad na g. župnika M. Mihorja

Ne moremo in ne smemo molčati, če se nekje dela krivica. So take majhne stvari, ki bi se zlahka mogle rešiti čisto mirno. Pa so se morale tako glasno zvoniti. So pač tisti gospod župnik, ki niso znali nikoli reči „ne“. Zaenkrat pa je le padla beseda začasno ne. Ali je to taka strašna stvar? Ali ni več toliko razumevanja v našem narodu?

Na uredništvu Slovenskega Vestnika pa, ki ste se upali odtiskati pismo, si ne smete misliti, kako ste se umili, g. župnika pa pogreznili v blato. Močno ste se zmotili, kajti take laži, ki se jih upate stresti na človeka, ki se trudi z dušo in telesom med narodom in za narod, so nam vrezale globoke rane. Gospoda župnika naj vse to ne vzemirja, mi stojimo ob njegovi strani, in mu bomo stali ob strani tudi, če bo treba v javnost.

Družina iz Kotmare vasi

Pliberški šolarji

Glavna šola Železna Kapla

Pevski nastopi šolskih okrožij: Tudi v Velikovcu slovenska pesem

Po osmih letih je v velikovski Burg spet zadonela slovenska pesem. Brez vsakega razburjenja, nasprotno — aplavz navdušenja je spremljal pevce. Slovenska pesem je zadonela v

okviru okrajnih šolskih pevskih nastopov. V okraju Velikovec so nastopili tudi s slovensko pesmijo zbori slovenskih skupin ljudske in glavne šole Železna Kapla pod vodstvom To-

neta Stickerja in direktorja Poldeja Cvelfa ter glavne šole Pliberk pod vodstvom Frica Kerta in Rozine Katz.

Na okrajnem šolskem petju v Borovljah pa so se s slovensko

pesmijo predstavili selski otroci pod vodstvom učitelja Hribernika, ljudska šola I Borovlje pod vodstvom Hilde Leimisch ter zbor glavne šole Borovlje II pod vodstvom Inge Pöcheim.

Glavna šola Borovlje

Ljudska šola Sele

ŠPORT

Ob Dnevu mladosti: Olimpja - SAK 10:1 (1:0)

Pretekli četrtek je odigral SAK nočno prijateljsko tekmo proti ljubljanskemu prvotigašu Olimpji. Tekma, ki je stala v znamenju Dneva mladosti, je imela bolj karakter prijateljskega srečanja med nogometaši dveh pobratenih klubov, zato tudi športni izid tekme ni „tragičen“.

SAK-ovci so tekmo izgubili 10:1, vendar so se v prvem polčasu držali še prav dobro, Olimpja je vodila le 1:0, po premoru pa je trener Rogič zamenjal skoraj kompletno obrambo z vratarjem Dodičem vred, ki seveda ni bila več kos Olimpji.

Častni gol za SAK je dal M. Hobel. Kljub premoči Olimpije je SAK pokazal nekaj dobrih igralskih potez, dobro je branil v prvem polčasu Dodiča in sekcijskega vodje Kordeža ter funkcionarjev Olimpije naj bi tekmo vsako leto ponovili ob Dnevu mladosti.

Prosti teden je izbral SAK za prijateljsko tekmo proti Šentjakobu in v lepi igri zmagal v nedeljo v Šentjakobu s 2:5. Gole za SAK so dali: Hobel 3, Zablantnik in Perč.

Vratarja SAK-a in Olimpije menjata majice

TEKME SAK:

31. 5. 1980: Igrišče Grabštanj, 14.45 Grabštanj 23 — SAK 23. 17.30 Grabštanj I — SAK I.

1. 6. 1980: Igrišče Gospa Sveta, 10.00 Gospa Sveta ml. — SAK ml.

TEKME DSG SELE:

1. 6. 1980: Igrišče Šmarjeta v Rožu, 15.15 Šmarjeta 23 — Sele 23.

17.00 Šmarjeta I — Sele I.

Slovenska športna zveza razpisuje II. ekipno prvenstvo v namiznem tenisu. Pravico do sodelovanja imajo vsa slovenska športna društva. V skupini A imajo pravico do nastopa ekipa iz Bilčovsa, SŠK Obir ter ŠD Sele I, II in III. V skupini B lahko nastopajo ekipa Zvezne gimnazije za Slovence, Žvabek I, Žvabek II, Dijaški dom SŠD ter vse ekipe, ki bodo nastopale prvič. Ekipe, ki bi rade sodelovale na turnirju, naj se prijavijo najkasneje do 3. junija pri Slovenski športni zvezi Spitalgasse 12, 9020 Klagenfurt, (tel. 85 2 35), prijavnina znaša 100.— šil. Isti dan bo na sedežu SŠZ ob 19. uri sestanek vodij ekip. Natančnejše informacije posreduje SŠZ.

Mladinski dan - v docela novi obliki

Letos je načrtovan drug način obhajanja mladinskega dneva. Po geslu „Priključiti se Kristusu v povsem preprostem življenju“, se bo mladina skušala odreči mnogim udobnostim: vožnji z avtom, elegantni obleki, preobilni jedi, itd.

Zbrala se bo na določenih mestih in šla peš na Rebrco. Na sporedu bodo diskusije, meditacije, pogovori v skupinah, interesne kreativne skupine, za zaključek pa ob 16. uri sv. maša.

Prisrčno vabljeni!

Burger in njegovi glasovi

(Nadaljevanje s 3. strani)

vilne podporne izjave za Burgerja. V celovski prestolnici je grozljivo visoko število ljudi, ki se tudi danes, s svojim podpisom, deklarirajo za naciste. Po razmišljanjih v tem članku je vsaj 95 odstotkov od teh 140.000 volilcev zavestno napravilo svoj več ali manj kljukasti križ.

*

Teden dni po volitvah je treba ponovno ugotoviti, da so na Koroškem selski rezultat — 92 procentov za Kirchschrägerja — sramežljivo zamočali. Nadprečni rezultat za Kirchschrägerja na dvojezičnem ozemlju je teden dni po volitvah v javnem mnenju in — z eno samo izjemo — stališčih politikov zreduciran na „nič slabši“ ali „komaj slabši“ rezultat od ostale Koroške.

Še in še bodo morali koroški Slovenci opozoriti javnost, da je manjšini naklonjena politična drža prinesla sadove. Vedno je treba imeti pred očmi, da tudi leta 1973 ni bilo drugače, ko so socialisti in javnost videli krivdo za slabo odrezanje socialistov v njihovem zadržanju pri Ortstafelsturm in ne v njihovi politiki, odmaknjeni od potreb prebivalstva. Leta 1972 namreč ni bil sklenjen le zakon o dvojezičnih napisih, temveč tudi zakon o razpustitvi številnih malih občin, ki je z mobiliziral velik del prebivalstva proti socializmu. Grešni kozel pa smo postali edinole Slovenci, javno mnenje je bilo odvrnjeno od težav z novo ureditvijo občin...

SPD ZILA vabi

Vascitpr Zile

(Ziljska ohcet)

Cas: nedelja, 8. 6. 1980, ob 14.30

Kraj: pri Plicu — dom Franca Grafenauerja, Brdo pri Šmohorju

Nastopa: AFS France Marolt MPZ „Rož“ iz Šentjakoba Isti dan v farni dvorani v Šentjakobu v Rožu ponovitev ob 20. uri

Priraja: SPD „Rož“

„SOSED, KAKO TE GLEDAM“

Literarni večer

Prireditelj: PEN Koroška in SPD „Bilka“

Berejo: Koroški nemški in slovenski besedni ustvarjalci

Kraj: gostilna Miklavž, Bilčovs

Cas: nedelja, 8. 6. 1980, ob 20. uri